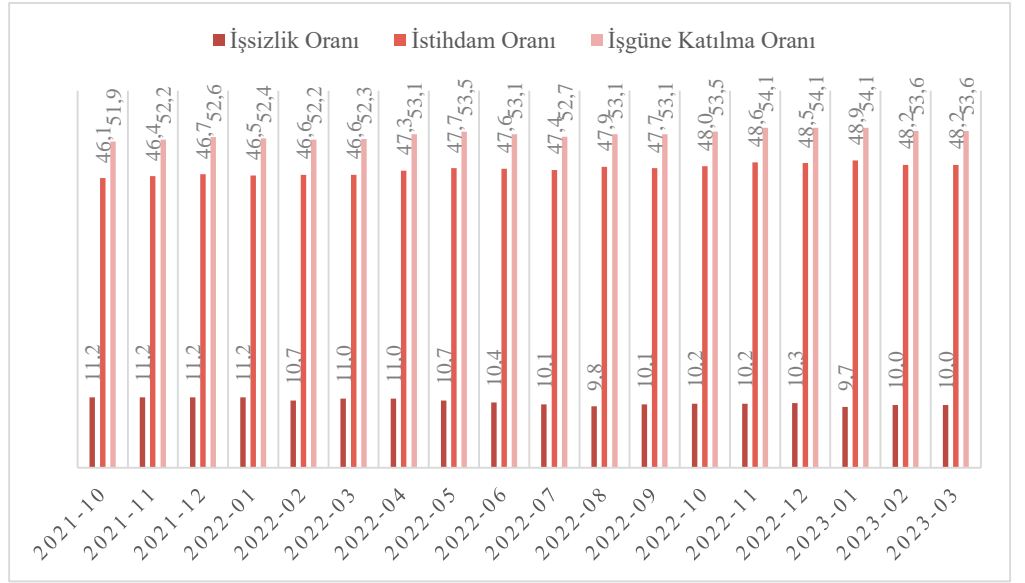

İçindekiler

Ekonomik Araştırmalar	2
<i>Mart Ayında İşsizlik Oranı Değişmedi</i>	2
<i>Sanayi Üretimi Endeksi Yıllık %0,1 Azaldı</i>	2
<i>Ekonomik Güven Endeksi Mayıs Ayında 103,7'ye Yükseldi</i>	3
<i>TCMB Şubat'tan Bu Yana Politika Faizini %8,5'te Tutmaya Devam Ediyor</i>	4
<i>GSYH 2023 Yılı Birinci Çeyrekte %4,0 Arttı</i>	4
Kent, Yönetim ve Çevre Araştırmaları	6
<i>Sıfır Atık Hareketi ile Geri Kazanım Oranı Arttı; 96 Milyar TL Ekonomik Kazanç Sağlandı</i>	6
<i>Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapıldı</i>	8
<i>Engelli Bireylere Kimlik Kartı Verilmesine ve Ulusal Engelli Veri Sistemi Oluşturulmasına Dair Yönetmelik Yayımlandı</i>	10
<i>Paris'te Plastik Zirvesi: Plastik Kirliliği Tüm Dünya İçin 'Saatli Bomba'</i>	12
Uluslararası Araştırmalar	14
<i>OpenAI CEO'su Sam Altman ABD Kongresi'nde İfade Verdi</i>	14
<i>Drone ve Füze Saldırıları Arasında Kurtarılmayı Bekleyen Bölge: Zaporizhzhia Nükleer Santrali</i>	15
<i>Seçim Sathına Girilirken ABD Kongresi'nde Borç Limiti Tartışması Sürüyor</i> ..	17
Toplumsal ve Kültürel Araştırmalar	20
<i>Hıdırellez Bayramı</i>	20
<i>Brezilya'da Yerliler Haklarını Sınırlayan Tasarıyı Protesto Etti</i>	22
<i>BM: Suriye Toplumunun 70'i İnsani Yardıma Muhtaç</i>	23
<i>İnsanlar Afrika'da Farklı Grupların Karışımından Oluştur</i>	23
Güney Asya Araştırmalar	25
<i>Güneydoğu Asya Liderleri, Myanmar'daki Şiddetin Sona Ermesini ve Kapsayıcı Görüşmelerin Yapılmasını Talep Ediyor</i>	25
<i>Hindistan'da 4 Gündür Süren Etnik Şiddet Olaylarında 54 Kişi Öldü</i>	26
<i>Pakistan'da Son Durum: Anayasa Mahkemesi, İmran Han'ın Tahliyesine Hükmetti</i>	27
Bize Ulaşın	28
SAM Ekibi	29

Mart Ayında İşsizlik Oranı Değişmedi

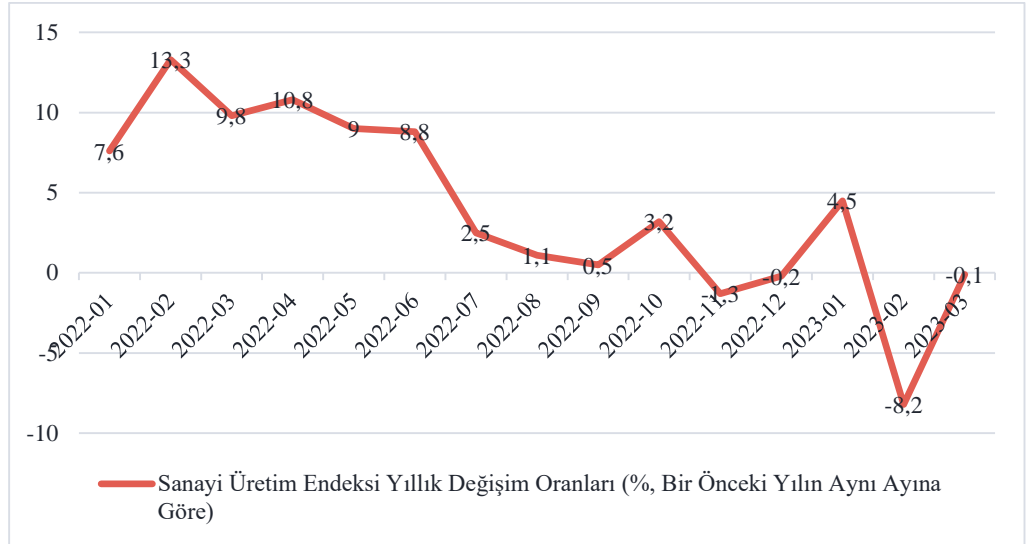
Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2023 yılının Mart ayı işgücü istatistiklerini yayımladı. 15 ve daha yukarı yaştaki kişilerde işsiz sayısı 2023 yılı Mart ayında bir önceki aya göre 4 bin kişi artarak 3 milyon 508 bin kişi olmuştur. İşsizlik oranı ise bir önceki aya göre değişim göstermeyerek %10,0 seviyesinde gerçekleşmiştir. İşsizlik oranı erkeklerde %8,1; kadınlarda ise %13,8 olarak tahmin edilmiştir. Ayrıca 2023 yılı Mart ayında mevsim etkisinden arındırılmış işgücüne katılma oranı ve mevsim etkisinden arındırılmış istihdam oranı önceki aya göre değişmeyerek sırasıyla %53,6 ve %48,2 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Kaynak: TÜİK

Sanayi Üretim Endeksi Yıllık %0,1 Azaldı

Ekonomik büyümenin önemli bir göstergesi olan sanayi üretim endeksine ait güncel veriler TÜİK tarafından yayımlandı. Verilere göre sanayi üretim endeksi 2023 yılı Mart ayında yıllık bazda %0,1 azalmıştır. Sanayinin alt sektörlerine bakıldığında, 2023 yılı Mart ayında madencilik ve taş ocakçılığı sektörü endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre %10,4 azalmış, imalat sanayi sektörü endeksi %1,4 artmış ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi %7,8 azalmıştır. Aylık bazda bakıldığında ise sanayi üretimi aylık %5,5 artmıştır. Sektörel bazda incelendiğinde 2023 yılı Mart ayında madencilik ve taş ocakçılığı sektörü endeksi bir önceki aya göre %3, imalat sanayi sektörü endeksi %6,1 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi %1,2 artmıştır.

Kaynak: TÜİK

Ekonomik Güven Endeksi Mayıs Ayında 103,7'ye Yükseldi

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2023 yılı Mayıs ayına ilişkin ekonomik güven endeksi istatistiklerini yayımladı. Ekonomik güven endeksi Nisan ayında 102,2 seviyesindeyken, Mayıs ayında %1,4 oranında artmış ve 103,7 değerini almıştır. TÜİK'in ilgili rapordaki açıklamasına göre bir önceki aya göre Mayıs ayında tüketici güven endeksi %4,0 oranında artarak 91,1 değerini, reel kesim (imalat sanayi) güven endeksi bir önceki aya göre değişmeyerek 105,1 değerini, hizmet sektörü güven endeksi %0,6 oranında azalarak 116,7 değerini almıştır. Ayrıca Perakende ticaret sektörü güven endeksi %0,4 oranında artarak 116,7 değerini, inşaat sektörü güven endeksi %4,3 oranında artarak 92,2 değerini almıştır.

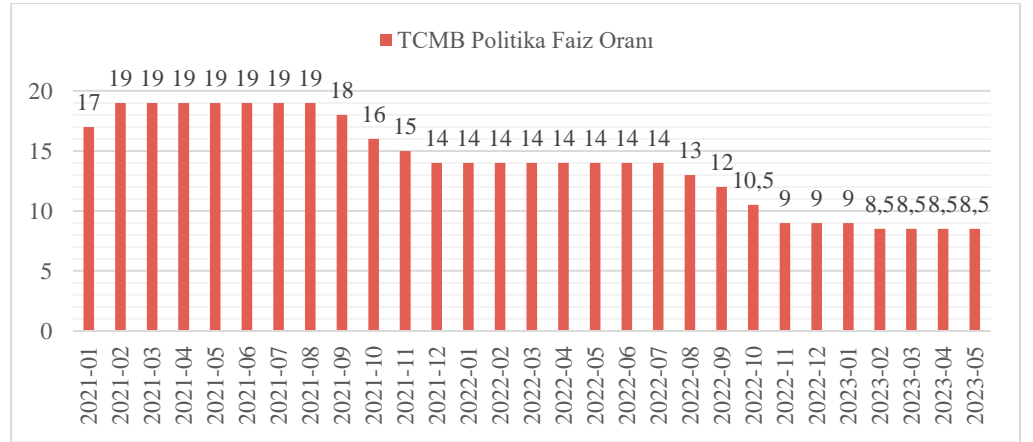

Kaynak: TÜİK

TCMB Şubat'tan Bu Yana Politika Faizini %8,5'te Tutmaya Devam Ediyor

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), 25 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleştirdiği yılın beşinci Para Politikası Kurulu toplantısında politika faizini açıkladı. Bu çerçevede TCMB tarafından yapılan açıklamada politika faizi (bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı) %8,5 seviyesinde sabit tutuldu. Bilindiği üzere Şubat ayı toplantısında politika faizi %9'dan 8,5'e düşürülmüştü. Şubat ayından bu yana 8,5 seviyesi değiştirilmeden sürdürülmüştür.

Yakın dönemde iktisadi faaliyete ilişkin açıklanan verilerin tahmin edilenden daha olumlu seviyelerde gerçekleştiğini belirten TCMB, jeopolitik risklerin ve faiz artışlarının da etkisi ile gelişmiş ülke ekonomilerinde resesyona endişelerinin sürdüğüne işaret etti. Ayrıca stratejik nitelikteki çözüm araçları sayesinde temel gıda başta olmak üzere bazı sektörlerdeki arz kısıtlarının olumsuz etkilerinin azaltıldığını belirtilerek, uluslararası konjonktürün de etkisiyle üretici ve tüketici enflasyonunun hala yüksek olduğunun altı çizildi. Karar metninin sonunda ise enflasyonda kalıcı düşüşe işaret eden güçlü göstergeler oluşana ve orta vadeli yüzde 5 hedefine ulaşmaya kadar TCMB'nin elindeki tüm araçları kararlılıkla kullanmaya devam edeceği belirtilmiştir.

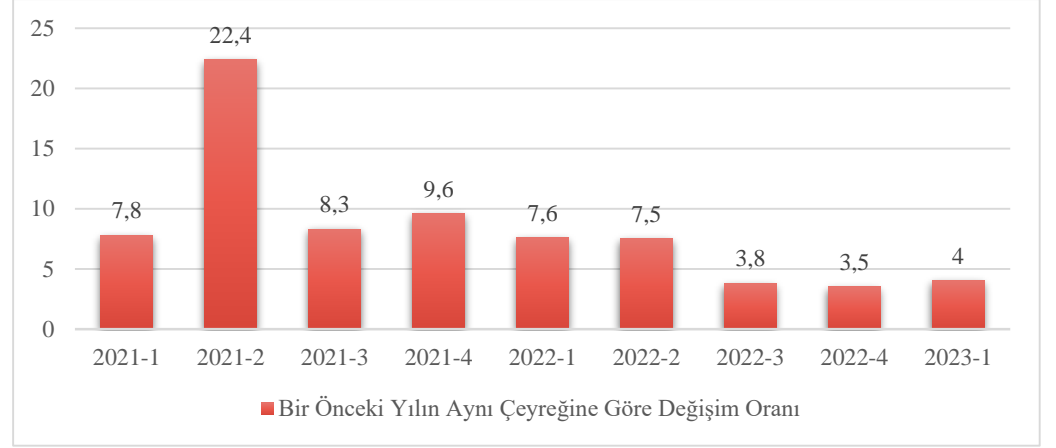
Kaynak: TCMB

GSYH 2023 Yılı Birinci Çeyrekte %4,0 Arttı

GSYH 2023 yılı I. çeyrek ilk tahmini; zincirlenmiş hacim endeksi olarak, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %4,0 artmıştır. GSYH'yi oluşturan faaliyetler incelendiğinde; 2023 yılı I. çeyreğinde bir önceki yıla göre zincirlenmiş hacim endeksi olarak; hizmetler %12,4, mesleki, idari ve destek hizmet faaliyetleri %12,0, finans ve sigorta faaliyetleri %11,2, bilgi ve iletişim faaliyetleri %8,1, diğer hizmet faaliyetleri %7,8, inşaat %5,1, kamu yönetimi, eğitim, insan sağlığı

ve sosyal hizmet faaliyetleri %3,6 ve gayrimenkul faaliyetleri %1,4 artış kaydetmiştir. Öte yandan tarım sektörü %3,8 ve sanayi %0,7 azalış kaydetmiştir.

GSYH Büyüme Hızları, Birinci Çeyrek: Ocak-Mart, 2023

Kaynak: TÜİK

Kent, Yönetim ve Çevre Araştırmaları

Sıfır Atık Hareketi ile Geri Kazanım Oranı Arttı; 96 Milyar TL Ekonomik Kazanç Sağlandı

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı öncülüğünde, Emine Erdoğan Hanımefendi'nin himayelerinde başlatılan "Sıfır Atık Hareketi" ile geri kazanım oranının arttığı belirtilirken, "96 milyar TL ekonomik kazanç sağlandı, 4,9 milyon ton sera gazı salınımının önlenmesi ve 432 milyon ağacın kurtarıldığı" bilgisine yer verildi. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum resmî sosyal medya hesabından "Sıfır Atık Hareketi" kapsamında yapılan çalışmalarla ilgili paylaşımında bulundu. Bakan Murat Kurum, paylaşımında "Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi himayelerinde başlattığımız sınırları aşan Sıfır Atık projemizde hedeflerimizi bir bir hayata geçiriyoruz. Geri dönüşüm kazanım oranımızı yüzde 5 artırdık, yüzde 30'a çıkardık. 45,5 milyon ton atığı ekonomiye kazandırdık. Bu yıl yüzde 35'e yükselteceğiz!" ifadelerine yer verdi.

Kaynak: <https://www.csb.gov.tr/bakan-kurum-sifir-atik-hareketi-ile-geri-kazanim-orani-artti-96-milyar-tl-ekonomik-kazanc-saglandi-bakanlik-faaliyetleri-38651>

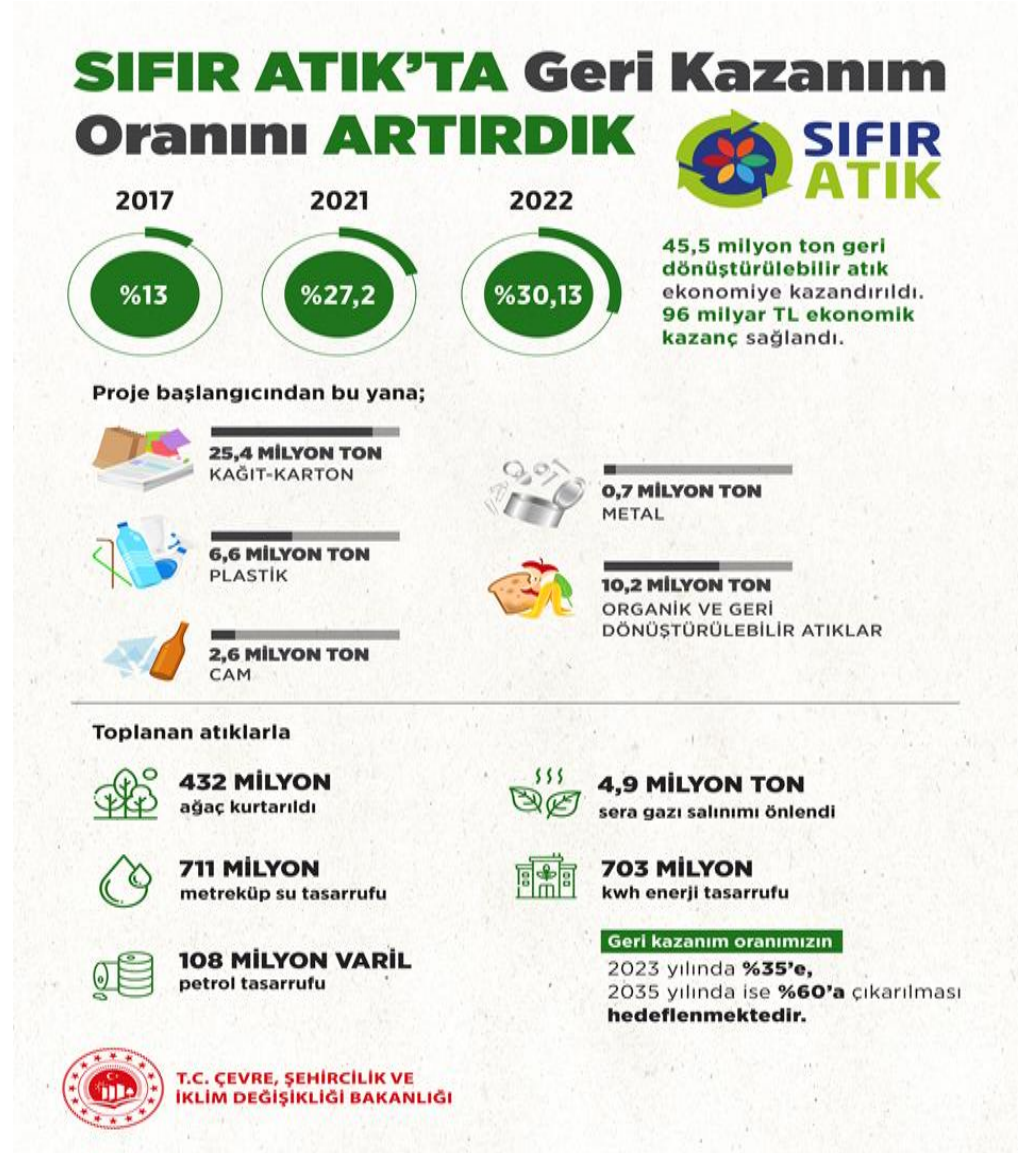
Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı açıklamasında, Emine Erdoğan Hanımefendinin himayelerinde yürütülmekte olan Sıfır Atık Hareketi kapsamında israftan kaçınılması, atığın önlenmesi, azaltılması, yeniden kullanılması ve geri dönüştürülmesi hedefleri doğrultusunda bugüne kadar toplanan atıklardan; 96 milyar TL ekonomik kazanç sağlandığı, 4,9 milyon ton sera gazı salınımının önlenmesi ve 432 milyon ağacın kurtarıldığı bilgisi de yer verildi.

"Türkiye'nin yanı sıra, iklim değişikliği ile mücadelede zorlu bir sınav veren dünya geneli için önemli bir atılım olma özelliği taşıyor"

Bakanlık açıklamasında, Sıfır Atık Hareketi'nin Türkiye'de atık yönetimi noktasında büyük ve hızlı bir dönüşüme kapı araladığı vurgulanırken, şu bilgilere yer verildi: "Yerel ölçekte büyük ses getiren 'Sıfır Atık Hareketi'nin küresel boyutta bir

farkındalığa dönüşmesinin öncülüğünün Türkiye tarafından gerçekleştirilecek olması, bu sistemin kurulmasında önemli bir yol kat etmiş olan Türkiye'nin yanı sıra, iklim değişikliği ile mücadelede zorlu bir sınav veren dünya geneli için önemli bir atılım olma özelliği taşıyor.”

Kaynak: <https://www.csb.gov.tr/bakan-kurum-sifir-atik-hareketi-ile-geri-kazanim-orani-artti-96-milyar-tl-ekonomik-kazanc-saglandi-bakanlik-faaliyetleri-38651>

“Sıfır Atık Hareketi kapsamında yapılan çalışmalar başlıklar halinde açıklandı”

Açıklamada, sürdürülebilir üretim ve tüketim alışkanlıklarını teşvik eden ve kaynakların verimli kullanılmasını destekleyen, sosyal dayanışmanın geliştirilmesi de dahil olmak üzere olumlu sosyo-ekonomik sonuçlara ulaşılmasına yardımcı olan Sıfır Atık Hareketi kapsamında yapılan çalışmalar şu şekilde aktarıldı:

“2017 yılı Haziran ayından bu yana sıfır atık yönetim sistemine geçen bina ve yerleşke sayısı yaklaşık 166 bine ulaştı.

Sıfır atık konusunda yaklaşık 19,2 milyon kişiye eğitim verildi.

2017’de yüzde 13 olan geri kazanım oranımız 2021 yılında yüzde 27,2’ye 2022 yılında ise yüzde 30,13’e yükseldi.

Geri kazanım oranımızın 2023 yılında yüzde 35’e, 2035 yılında ise yüzde 60’a çıkarılması hedeflenmektedir.

Proje başlangıcından bu yana 25,4 milyon ton kâğıt-karton, 6,6 milyon ton plastik, 2,6 milyon ton cam, 0,7 milyon ton metal ve 10,2 milyon ton organik ve diğer geri dönüştürülebilir atık olmak üzere toplamda yaklaşık 45,5 milyon ton geri kazanılabilir atık, Bakanlığımızdan lisans almış işletmelerce işlenerek ekonomiye kazandırılmıştır.

Toplanan atıklardan; 96 milyar TL ekonomik kazanç sağlanmış, 703 milyon kilovat saat enerji tasarrufu, 711 milyon metreküp su tasarrufu, 82 milyon metreküp depolama alanından tasarruf sağlanmış, 4,9 milyon ton sera gazı salımı önlenmiş, 432 milyon ağaç kurtarılmış, 108 milyon varil petrolden tasarruf edilmiştir.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapıldı

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik Resmi Gazete'de yayımlandı. Buna göre, 1 Temmuz'dan itibaren yürürlüğe girecek düzenlemeyle, içerisinde konut bulunan ve zemin hariç 4 kat ve üzeri olan binalarda kapalı çıkma yapılması yasaklanacak.

Kapalı çıkma yapılamaması nedeniyle imar planından gelen emsal hakkının kullanılamaz olduğu durumda, kayıplar telafi edilecek. Bu kapsamda taşıyıcı sistem kolonlarının parselin arka bahçe mesafesine en fazla 1 metre taşırılmasına, böylece üst katların bu kolonlar üzerinde yapılabilmesine izin verilecek.

Emsal haklarının arka bahçede de tamamen kullanılamaması halinde ise parselin yol sınırlarına 4 metreden fazla yaklaşmaması kaydıyla ön bahçeye en fazla 1 metre taşmasına müsaade edilecek. Taşan kısımlar zemin katta sadece kolon veya perdelerden ibaret olacak, hiçbir kenarı herhangi bir malzeme ile kapatılmayacak ve bahçe niteliği ortadan kaldırılmayacak.

Düzenlemeyle, konut olarak kullanılan yapılarda ticari zemin kat yüksekliği 4,5 metreyi geçemeyecek, kısa kolonlar oluşturulamayacak, güvenlik sebebiyle asma katlar ve zemin artı 4 katlı yapılarda kapalı çıkma yapılamayacak.

PLANLI ALANLAR İMAR YÖNETMELİĞİNDE YAPI GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN TEDBİR ÖNERİLERİNİ İÇEREN YÖNETMELİK RESMİ GAZETE'DE YAYIMLANDI.

- Ticari zemin kat yüksekliği 4.5m'yi geçmeyecek, perdeli sistem zorunlu olacak.
- Kısa kolon oluşturulmayacak
- Asma kat yapılamayacak
- Zemin +4 kat ve üzeri konutlarda kapalı çıkma yapılamayacak.

İNŞAAT MÜHENDİSLERİNE TECRÜBE ŞARTI

Yeni mezun inşaat mühendislerinin zemin +4 kata kadar statik proje hazırlayabilmesi şartı getirilecek.

Zemin +4 kattan fazla 8 kattan az olan statik projeleri hazırlayacak inşaat mühendisleri için en az 3 yıl, 10 bin m² ve 4 farklı proje tecrübe şartı aranacak.

Zemin + 8 kat-15 kat arası statik projeleri hazırlayacak inşaat mühendisleri için en az 5 yıl, 15 bin m² ve 6 farklı proje tecrübe şartı aranacak

15 kat üzeri proje için ilave olarak en az 7 yıl, 20 bin m² ve 8 farklı proje tecrübe şartı ve yapı ana bilim dalında veya deprem mühendisliği ana bilim dalında yüksek lisans şartları aranacak.

MİMARLARDA TECRÜBE ŞARTI

Kamuda, üniversitelerin mimarlık bölümlerinde veya meslek odasına kayıtlı serbest mimar olarak en az 5 yıl mesleki tecrübesinin bulunması,

En az 10 bin m² ve 4 farklı yapının proje sürecinde aktif olarak bulunması veya mimarlık ana bilim dalında doktorasının bulunması.

ÇEKİÇ ETKİSİ ÖNLEMİ

Bitişik nizam yapıların depremde birbiri ile çarpışmasının (çekiç etkisi) önlenmesi için 6 metre yüksekliğe kadar olan binalar için 3 cm, üzerindeki her kat için 1 cm olmak üzere derz boşluğu bırakılma zorunlu olacak.

Kaynak: <https://www.csb.gov.tr/planli-alanlar-imar-yonetmeliği-nde-yapi-guvenligine-iliskin-tedbir-onerilerini-iceren-yonetmelik-resmi-gazete-de-yayimlandi-bakanlik-faaliyetleri-38628>

Depreme karşı da önlem alındı

Yönetmelikle binaların depremde birbirine çarpmasını önlemek amacıyla da düzenleme yapıldı. Buna göre, bitişik yapılacak binaların depremde çekiç etkisi oluşturup, birbiriyle çarpışmasının önlenmesi amacıyla binalar arasında Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği gereği bırakılması gereken deprem derz boşluğu kadar mesafenin, parsellerin sınırından itibaren bırakılması zorunlu olacak.

Mühendislere ve mimarlara tecrübe şartı

Düzenlemeyle, yeni mezun inşaat mühendislerinin hazırlayabileceği statik projeler zemin hariç 4 katla sınırlandırılacak. Zemin hariç 5 ila 7 kat arası binaların statik projelerini hazırlayacak inşaat mühendisleri için en az 3 yıl mesleki tecrübe ve toplam en az 10 bin metrekare alana sahip 4 farklı proje

yapmış olma şartı aranacak. Zemin hariç 8 ila 15 kat arası binaların statik projelerini hazırlayacak inşaat mühendisleri için en az 5 yıl mesleki tecrübe, toplam en az 15 bin metrekare alana sahip 6 farklı proje yapmış olunması gerekecek.

Zemin hariç 15 kat üzeri binaların statik proje müellifliği için ise en az 7 yıl mesleki tecrübe, toplam en az 20 bin metrekare alana sahip 8 farklı proje tecrübesi ve yapı ana bilim dalında veya deprem mühendisliği alanında lisansüstü eğitim yapma şartı aranacak. Ancak yürürlük tarihine kadar diğer şartları yerine getirenlerden lisansüstü eğitim şartı istenmeyecek.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ve diğer özel kanunlar kapsamında kalan alanlarda yapılacaklar hariç, mimari estetik değerinin artırılarak şehirlere kimlik kazandırılması amacıyla, nüfusu 50 binden fazla olan belediyelerde yapılacak resmi binalar, ibadet yerleri, eğitim, sağlık tesisleri, kültürel binalar, eğlence yapıları, konaklama amaçlı binalar, alışveriş merkezleri, ulaştırma istasyonları, iş hanı, büro, pasaj, çarşı gibi ticari yapılar ile merkezi iş alanları ve idaresince bu kapsamda olduğu değerlendirilen yapıların projelerini hazırlayacak mimarlara ilişkin de yeni kurallar belirlendi.

Bu yapıların mimari proje müellifliği ile ilgili projelendirme sürecinde aktif bulunacak mimarlar için kamuda veya üniversitelerin mimarlık bölümlerinde ya da meslek odasına kayıtlı serbest mimar olarak en az 5 yıl mesleki tecrübe şartı aranacak.

Düzenleme ile mimari estetik komisyonlarının yapısında da değişikliğe gidildi. Mimari estetik komisyonunda yer alan mimar üye sayısı en az 2 olacak ve komisyon başkanının en az 5 yıl deneyimli veya mimarlık ana bilim dalında tezli lisansüstü öğrenim görmüş olması şartı getirilecek.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımında "Afetlere karşı daha dirençli yapılar için yapı güvenliği tedbirlerimizi artırıyoruz. Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğimizi güncelledik." ifadelerini kullandı.

Engelli Bireylere Kimlik Kartı Verilmesine ve Ulusal Engelli Veri Sistemi Oluşturulmasına Dair Yönetmelik Yayınlandı

Resmî Gazete'de yayımlanan yönetmelik, engellilere tanınan hak ve hizmetlerden yararlanmada kullanılmak üzere engelli bireylere kimlik kartı verilmesine ve Ulusal Engelli Veri Sistemi oluşturulmasına ilişkin usul ve esasları düzenliyor.

Kaynak: <https://www.aile.gov.tr/haberler/engelli-bireylere-kimlik-karti-verilmesine-ve-ulusal-engelli-veri-sistemi-olusturulmasina-dair-yonetmelik-resmi-gazetede-yayimlandi/>

Yönetmelik hükümleri kapsamında verilen kimlik kartına sahip Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları, engelli bireylere sağlanan hak ve sunulan hizmetlerden yararlanacak. Engel durumunu belirtir bu kimlik kartı, Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı yerine geçmeyecek.

Kimlik kartı alıp almamak isteğe bağlı olacak. Engelli kimlik kartını, sağlık kurulu raporuna göre yüzde 40 ve üzeri engelli olduğu belgelenen bireyler, 18 yaşından küçüklerde ise sağlık kurulu raporunda çocuklar için özel gereksinim raporuna (ÇÖZ-GER) göre en az bu orana denk, özel gereksinim düzeyine sahip çocuklar alabilecek.

Kimlik kartı almak için başvurular, il müdürlükleri, sosyal hizmet merkezleri ya da e-Devlet aracılığıyla yapılacaktır.

Üzerinde tahrifat, silinti ve kazıntı olan kartlar kullanılamayacak. Başkasına ait kimlik kartını kullananlar, gerçeğe aykırı kart düzenleyenler veya bu tür kartları bilerek kullananlar, iade etmesi gerektiği halde kimlik kartını kullanmaya devam edenler, kart üzerinde gerçek durumu gizlemek maksadıyla kasten tahrifat, silinti, kazıntı yapanlar ile bu kartları kullananlar, genel hükümlere göre cezai soruşturma yapılmak üzere yetkili mercilere bildirilecek.

Kimlik kartına sahip engelli vatandaşların verileri, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca sisteme işlenecek. Ayrıca engellilere yönelik hizmet sunan kurum ve kuruluşlar da elde ettikleri kişisel verileri sisteme aktarabilecek. Verilerin korunması ve hukuka aykırı olarak işlenmemesine karşı çalışmalar, Bakanlık bünyesindeki Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğünce üstlenilecek. Tüm

veriler, 6698 sayılı Kişisel Verileri Koruma Kanununa uygun şekilde alınacak, saklanacak, korunacak.

Veriler, hiçbir nedenle üçüncü şahısların kullanımına sunulamayacak ve yayımlanmayacak. Sisteme dahil olan vatandaşlar, engellilere tanınan hak ve hizmetlerden yararlanabilecek.

Paris'te Plastik Zirvesi: Plastik Kirliliği Tüm Dünya İçin 'Saatli Bomba'

Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, küresel plastik kirliliği sorununu ele almak amacıyla başlayan beş günlük görüşmelerin açılışında günümüzün 'küreselleşmiş ve sürdürülemez' üretim modeline son verme çağrısı yaptı.

Kaynak: <https://yesilgazete.org/pariste-plastik-zirvesi-plastik-kirliligi-tum-dunya-icin-saatli-bomba/esilgazete>

Dünyadan 175 ülkenin temsilcileri, plastiğin tüm yaşam döngüsünü kapsayan tarihi öneme sahip bir anlaşmayı imzalamak üzere Fransa'nın başkenti Paris'teki UNESCO genel merkezinde bir araya geldi. 29 Mayıs'ta başlayan ve beş gün sürmesi planlanan oturumların ikincisinde Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, ulusları günümüzün "küreselleşmiş ve sürdürülemez" üretim modeline son vermeye çağırdı. Emmanuel Macron, daha zengin ülkelerin daha fakir ülkelere plastik atık ihraç ettiği sisteme son verilmesi çağrısında bulunduğu bir video mesajında, "Plastik kirliliği bir saatli bomba ve aynı zamanda halihazırda günümüzün de felaketi" dedi. Macron, müzakerelerin başlıca öncelikliğinin fosil yakıtı dayalı plastik üretiminin azaltılması ve tek kullanımlık plastikler gibi çevreyi en çok kirleten ürünlerin "bir an önce" yasaklanması olması gerektiğini de sözlerine ekledi.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri António Guterres, sosyal medya platformu Twitter üzerinde yaptığı paylaşımda “Plastik kirliliği, bir atık yönetimi mevzusundan çok daha fazlasıdır. Bu bir iklim mevzusudur. Bu bir doğa mevzusudur. Bu bir sağlık mevzusudur. İnsanları ve gezegeni korumak için plastik kirliliğinin üstesinden gelmek zorundayız” ifadelerini kullandı. Ülkeler Şubat 2022’de, dünya çapında plastik kirliliğini sona erdirmek için yasal olarak bağlayıcı bir BM anlaşmasının gerekliliği konusunda prensipte anlaşarak, anlaşmayı en geç 2024’te ortaya koyma kararı aldı. Ev sahibi ülke Fransa, müzakerelerin canlı bir şekilde başlaması için cumartesi günü 60 ülkenin katılımıyla bir bakanlar zirvesi düzenledi.

Yeni Düzenlemeler Hedefleniyor

Bir veya birkaç kullanımdan sonra atılan ve çöpe dönüşen plastikler, plastiklerin üçte ikisini oluşturuyor. Bunların beşte birinden fazlası yasadışı olarak bertaraf ediliyor ve yakılıyor ve yalnızca yüzden 10’dan azı geri dönüştürülüyor. Görüşmeler sırasında tartışılacak politika eylemleri arasında tek kullanımlık plastik ürünlerin küresel olarak yasaklanması, “kirleten öder” planları ve yeni plastik üretiminin vergilendirilmesi yer alıyor. Çevre grupları, küresel plastik kirliliğinin nihayet ele alınıyor olmasından memnun olsa da anlaşmanın genel plastik üretimini azaltma hedefleri içermeyebileceğinden endişe duyuyor.

Uluslararası Araştırmalar

OpenAI CEO'su Sam Altman ABD Kongresi'nde İfade Verdi

ABD Kongresi, ChatGPT liderliğindeki yapay zeka çağının yarattığı toplumsal tehditlerle ilgili artan endişeleri ele almak için yapay zeka geliştiricisi OpenAI şirketinin CEO'su Sam Altman'ı ifadeye çağırdı. ABD'li milletvekillerinin yapay zekanın nasıl kullanılacağına ve ticarileştirilebileceğini öğrenmek amacıyla organize ettiği oturumda Altman'ın insanların teknolojinin faydalarına erişebilmelerini sağlarken güvenliği teşvik edici düzenlemelerin oluşturulmasına yardımcı olmaya istekli olduğu düşünülmüştür. Yaklaşık bir yılı aşkın süredir tüm dünyada yapay zekanın eğitim sürecine olası etkileri tartışılıyor hatta kimi ülkelere yasaklanıyordu fakat ABD Senatosu Yargı Alt Komitesi'nin "Gizlilik, Teknoloji ve Yasa Gözetim Duruşmasını" düzenleme motivasyonu tamamen farklı olmuştur. Mart ayında Goldman Sachs'ın yayınladığı raporda, yaklaşık 300 milyon işçinin yapay zekadan etkileneceğini bildirmesi önemli bir dönüm noktası olmuş gibi görünmektedir. Aynı zamanda yapay zekanın yanlış bilgileri ve komplo teorilerini yaygınlaştırmadaki rolü derin sorgulamalara neden olmuştur. Microsoft ve Google gibi teknoloji devlerinin de yapay zekâ geliştirme sürecine dahil olmasıyla birlikte yeni bir yapay zeka silahlanma yarışı başlamış gibi görünüyor. Microsoft, ChatGPT'nin en son sürümü olan GPT-4'e karşılık Bing arama motorunun bir sürümünü geçtiğimiz Mart ayında piyasaya sürerken, Google ise Şubat ayında "Bard" isimli yapay zeka modelini duyurmuştur. Demokrat Senatör Richard Blumenthal, duruşmadan önce yaptığı konuşmada "Yapay zekâ, keşfedilmemiş bölgede gezinmemize yardımcı olacak. Muazzam vaatlerini ve tuzaklarını ele almak için acilen kurallara ve güvencelere ihtiyacımız var." ifadelerini kullanmıştır. Cumhuriyetçi Senatör Josh Hawley ise "Amerikalıların seçimleri, işleri ve güvenliği üzerindeki etkileriyle hayal bile edemeyeceğimiz şekillerde dönüştürücü olacaktır" ifadelerini kullanmıştır.

Kaynak: <https://abcnews.go.com/Business/openai-ceo-warns-senate-technology-wrong-wrong/story?id=99357748>.

Altman, Senato huzurunda verdiği ifadede açıkça milletvekillerini potansiyel tehditlere karşı uyarmıştır. Altman “Bu teknoloji ters giderse, oldukça ters gidebilir” ifadesini kullanırken, yapay zekâ modellerinin çalışması için gerekli lisansların ya güvenlik önlemlerinin alınmasını önermiş ve “hükümetlerin düzenleyici müdahalesinin, giderek daha güçlü hale gelen modellerin risklerini azaltmak için kritik olacağını düşünüyoruz” ifadesini kullanmıştır. Altman “GPT-4’ün yararlı ve doğru bir şekilde yanıt verme ve zararlı istekleri reddetme olasılığı, yaygın olarak kullanılan diğer benzer yetenek modellerinden daha fazladır” ifadesiyle sürecin kontrolleri altında olduğu vurgulasa da çoğu teknoloji lideri yapay zekaya halihazırda kuşkuyla bakmaktadır. Elon Musk ve Apple’ın kurucu ortağı Steve Wozniack dahil yüzlerce teknoloji lideri yayınladıkları ortak mektupta, yapay zekâ sistemlerinin geliştirilmesinde altı aylık bir duraklama ve hükümet gözetiminin daha da genişletilmesi çağrısında bulunmuştur. Mektupta “insan-rekabet zekasına sahip AI sistemleri, toplum ve insanlık için derin riskler oluşturabilir” ifadesine yer verilmiştir. Facebook kurucusu Mark Zuckerberg ile olan tartışmalarından aşına olduğu üzere Elon Musk, yapay zekâ aleyhtarlığının sözcüsü gibi görünüyor. Öyle ki Musk, Nisan ayında ChatGPT’yi “politik olarak doğru” olmakla eleştirdikten sonra, “TruthGPT” adlı yapay zekâ odaklı bir konuşma aracını oluşturacağını duyurmuştur. Altman’ın ifadesinin ardından sektörün gelişimini etkileyecek önemli bir gelişme yaşanmıştır. OpenAI CEO’su Sam Altman, Google’ın yapay zekâ platformu Deepmind’in CEO’su Demis Hassabis, yapay zekâ güvenlik ve araştırma şirketi Anthropic’in kurucusu ve CEO’su Dario Amodei’nin de dahil olduğu çok sayıda uzman, yapay zekanın potansiyel tehlikeleri konusunda uyarıcı bir bildiri imzalamıştır. Yapay Zekâ Güvenliği Merkezi’nin internet sayfasında yayımlanan bildiride “Yapay zekâ kaynaklı yok olma riskini azaltmak, salgın hastalıklar ve nükleer savaş gibi diğer toplumsal ölçekli risklerin yanı sıra küresel bir öncelik olmalıdır” ifadesi kullanılmıştır. Sektördeki liderlerin yanı sıra gazetecilerin, siyasetçilerin ve akademisyenlerin de bildiriye imzalamış olması, yapay zekâ düzenlemelerinin geliştirilmesi noktasındaki temel eksiklik olan uzlaşının artık oluştuğunu gözler önüne sermektedir.

Drone ve Füze Saldırıları Arasında Kurtarılmayı Bekleyen Bölge: Zaporizhzhia Nükleer Santrali

BM Uluslararası Atom Enerji Kurumu Başkanı Rafael Grossi, Zaporizhzhia tesisindeki nükleer güvenlik durumunun “son derece kırılgan ve tehlikeli olmaya devam ettiğini” vurgulayarak hem Rusya’dan hem de Ukrayna’dan nükleer santralin korunması için beş temel ilkeye uymalarını istemiştir. Kabul edilen ilkeler arasında santralin çoklu roketatar, topçu sistemleri, mühimmat ve tanklar gibi ağır silahlar ya da santralin, olası saldırılar için askeri personel için

bir üs olarak kullanılmaması gibi istekler bulunmaktadır. Grossi, “Tesisin tüm gücünü kaybettiği ve bildiğiniz gibi nükleer kazalara karşı son savunma hattı olan acil durum dizel jeneratörlerine güvenmek zorunda kaldığı yedi hayati durum meydana gelmiştir” ifadesini kullanmıştır. Zaporizhzhia nükleer santraline ilişkin temel sorun, 30 Eylül 2022’de Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin’in ilhak edildiğini açıklamasıyla başlamıştır. Ukrayna elektrik şebekesine verilen zarar, tesisin geleceğini tehlikeye atmaktadır. Ukrayna’nın hayatta kalan son ulusal şebekesinin zarar görmesi durumunda, tesis içi dizel jeneratörler tesisin alt reaktörünü soğutmada başarısız olacak ve reaktörlerdeki yakıtta sızıntı meydana gelecektir. Rusya’nın Zaporizhzhia’yı silahlandırmasının temel nedeninin Rus birliklerini ve askeri donanımını korumayı sağlayacak bir kalkan olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Başkan Grossi, ortak bir uluslararası müdahalenin çok olası olmadığını göz önünde bulundurarak doğrudan krize taraf Ukrayna ve Rusya’ya önlem alma çağrısında bulunmaktadır.

Kaynak: <https://www.aljazeera.com/news/2023/5/30/iaea-asks-russia-ukraine-to-protect-zaporizhzhia-nuclear-plant>.

Zaporizhzhia nükleer santraline yönelik ilginin artması, Moskova’ya yapılan İHA saldırılarından kaynaklanmıştır. Rusya Savunma Bakanlığı, Moskova bölgesini hedef alan 8 İHA aracını düşürdüklerini açıklamıştır. Her ne kadar Rusya devlet yetkilileri saldırıların başarısız olduğunu açıklasa da Moskova Belediye Başkanı Sergei Sobyanin, iki konut ve iki kişinin saldırılar nedeniyle yaralandığını açıklamıştır. Saldırının ardından Putin yaptığı konuşmada “Kiev

rejimi farklı bir yol seçti. Rusya'yı sindirme, vatandaşlarını sindirme girişimleri ve konutlara hava saldırıları yolu. Bu açıkça bir terör faaliyetinin işaretidir." İfadelerini kullanmıştır. Rusya Dışişleri Bakanlığı ise "Ukrayna liderliği, terör eylemleri de dahil olmak üzere her zamankinden daha pervasız suç eylemlerine başvurmaktadır" ifadesiyle Batı'nın Kiev'e verdiği desteği eleştirmiştir. Putin'in saldırının sorumlusu olarak Ukrayna'yı işaret etmesinin ardından Rus birlikleri Ukrayna'ya karşı yoğun bir hava saldırısı başlatmıştır. Ukrayna Devlet Başkanı Volodimir Zelenski'nin danışmanı Mihaylo Podolyak, "Bu saldırıyla hiçbir ilgimiz yok" ifadesiyle Rusya'nın suçlamalarını reddetmiş fakat Kiev'in olayları "zevkle takip ettiğini ve saldırı sayısının artacağını tahmin ettiğini" belirtmiştir. Rus hava saldırısının ardından Zelenski ise "Bu tür her terör saldırısı, bizi ve tüm dünyayı bariz bir sonuca götürüyor: Rusya, şer yolunu sonuna kadar yani yenilgisine kadar takip etmek istiyor. Çünkü şerrin yenilgisinden başka sonu olmaz. Dünya terörün kaybettiğini görmeli" ifadelerini kullanmıştır.

Kaynak: <https://www.bbc.com/news/world-europe-65751632>.

Seçim Sathına Girilirken ABD Kongresi'nde Borç Limiti Tartışması Sürüyor

ABD Başkanı Joe Biden ve Temsilciler Meclisi Başkanı Cumhuriyetçi Kevin McCarthy arasında haftalar süren borç tavanı anlaşması komitede onaylandı. Yasa tasarısı 6'ya karşı 7 oyla onaylanarak, Temsilciler Meclisi'nin onayına sunuldu. Texas Milletvekili Cumhuriyetçi Chip Roy ve Güney Carolina Milletvekili Cumhuriyetçi Ralph Norman'ın karşı çıktığı yasa tasarısı, ABD hükümetinin 31,4 trilyon dolarlık borçlanma limitini askıya alacak. Federal

harcamalara kısıtlama getirecek olan tasarı, Cumhuriyetçilerin Başkan Biden üzerindeki baskını arttıracaktır. Son yıllarda birkaç kez borç limitine yönelik yasama süreci sorunsuz şekilde ilerlese de Kevin McCarthy'nin Başkan Biden'dan politikalarından revize istemesiyle bir krize dönüştü. Geçtiğimiz Kasım ayındaki ara seçimlerde Temsilciler Meclisi'nin kontrolünün Cumhuriyetçilere geçmesiyle birlikte bir borç limiti krizinin yaşanacağına kesin gözüyle bakılmıştır. Beyaz Saray'ın seçim sonuçlarına ilişkin ilk pozisyonu da, borç tavanının Cumhuriyetçiler tarafından bir pazarlık kozu olarak kullanılmaması yönündeydi zira hükümet yetkilileri açıkça ABD'nin borcunu ödemesini sağlamanın milletvekillerinin sorumluluğunda olduğunu deklare etmiştir. Her ne kadar McCarthy, stratejik fırsatla Biden yönetimini baskı altında tutmak istese de Cumhuriyetçiler arasındaki bölünmenin onu bu yönde tavır almaya yöneltmiş olabileceği de unutulmamalıdır. Ancak 15. turda meclis başkanı seçilebilen McCarthy, kazanabilmek için bazı aşırı sağcı muhalif Cumhuriyetçi milletvekillerine, hükümet harcamalarını sınırlamayı taahhüt etmiştir. Görünen o ki meclisteki Cumhuriyetçi iç hesaplaşma, krize neden olmasa bile krizi derinleştirmiştir. ABD Temsilciler Meclisi'nin ilk başörtülü milletvekili olan Demokrat Ilhan Omar, oylamaya ilişkin Twitter'da yayınladığı mesajda "McCarthy az önce aşırı sağcı isyancılarla tüm ABD'yi ve küresel ekonomiyi barınmadan eğitime, sağlık hizmetlerine, sosyal güvenlik ve sağlık hizmetine kadar her konuda aşırı kesintilere rehin tutacak bir anlaşma yapmayı kabul etti" ifadelerini kullanmıştır.

Kaynak: <https://www.theguardian.com/us-news/2023/may/31/us-debt-ceiling-republican-hard-right-vows-to-sink-deal-hours-before-vote-expected>.

Her ne kadar McCarthy mevcut anlaşmanın Cumhuriyetçi muhalefeti memnun edeceğinde ısrar etse de aşırı sağcı House Freedom Caucus üyeleri, önerilen harcama kesintilerini yetersiz bularak eleştirdiler. Freedom Caucus Bakanı Pensilvanya Milletvekili Scott Perry, “Harekete geçmek için zamanımız vardı ve bu anlaşma tamamen başarısız oldu. Bunu durdurmak ve şimdi bitirmek için elimizden gelen her şeyi yapacağız” ifadelerini kullanmıştır. Komitede yapılan oylamada yasa tasarısına karşı çıkan iki Cumhuriyetçi vekil Roy ve Norman’da Freedom Caucus üyesiydi. Oylamadan önce Roy, “Cumhuriyetçi birlik şu anda parçalandı. Hiçbir Cumhuriyetçi bu anlaşmaya oy vermemeli. Bu kötü bir anlaşma” ifadelerini kullanırken Komite Başkanı Cumhuriyetçi Tom Cole ise “Bugünkü yasa tasarısı, bölünmüş bir hükümetin gerçeklerini yansıtan bir uzlaşmanın ürünüdür. Gerçek bir müzakerede, her zaman istediğinden daha azını alırsın ve istediğinden daha fazlasından vazgeçersin” ifadeleriyle yasa tasarısını savunmuştur. Tartışmalara konu olan borç limiti anlaşması, 2024 mali yılında savunma dışı harcamaları kabaca sabit tutacak ve ertesi yıl %1 artmasına izin verecektir. Aynı zamanda anlaşma, borç limitini bir sonraki cumhurbaşkanlığı seçimi geçtikten sonra Ocak 2025’e kadar askıya alınmasını sağlayacaktır. Bu kesintiler, Biden’ın önerdiği 886 milyar dolarlık savunma bütçesine ve savunma dışı harcamalar için 704 milyar dolar ayrılmasını içeren bütçe tasarısını kabul etmektedir. Tüm tartışmaların ötesinde Cumhuriyetçi ve Demokrat kanat arasında bir uzlaşmayı mümkün kılan borç limiti anlaşması, Cumhuriyetçiler içerisindeki bölünmenin derinleşmesine neden olacak gibi görünmektedir. Başkan adayları konusunda yoğun bir tartışma sürecinden geçen Cumhuriyetçilerin, 2024 Başkanlık seçimlerinde de kitlelerini konsolide etmede zorlanabileceği yorumlarına neden olmaktadır.

Toplumsal ve Kültürel Araştırmalar

Hıdırellez Bayramı

Hıdırellez, bütün Türk dünyasında bilinen mevsimlik bayramlarımızdan biridir. Ruz-1 Hızır (Hızır günü) olarak adlandırılan hıdırellez günü, Hızır ve İlyas Peygamber'in yeryüzünde buluştukları gün olması nedeniyle kutlanmaktadır. Hızır ve İlyas sözcükleri birleşerek halk ağzında hıdırellez şeklini almıştır. Hıdırellez günü, Gregoryen takvimine göre 6 Mayıs eskiden kullanılan Rumi takvim olarak da bilinen Julyen takvimine göre 23 Nisan günü olmaktadır. Ülkemizde Hıdırellez Bayramı 6 Mayıs tarihinde kutlanır. Bugün Hıristiyanlarca da baharın ve doğanın uyanmasının ilk günü olarak kabul edilir; bu günü Ortodokslar Aya Yorgi, Katolikler St.Georges Günü olarak kutlamaktadırlar. Mevsimlik bayramlarımızdan biri olan Hıdırellez, ülkemizde etkin bir biçimde kutlanmaktadır.

Kaynak: <https://www.trthaber.com/haber/turkiye/turkiyede-hidirellez-kutlamalari-364070.html>

Anadolu'da tabiatın canlanmasını, toprağın bereketlenmesini, dertlerden kurtulunmasını ve Hazreti Hızır ile İlyas peygamberlerin buluştuklarına inanılan "Hıdırellez" günü, yurdun birçok yerinde kutlandı. Hıdırellez'de ülkenin dört bir yanında ateşler yakılıyor, dilek tutularak bunun üzerinden atlanıyor. Edirne'de Hıdırellez Şenliği, Kakava ateşinin yakılmasıyla başladı. Yakılan bu ateş yüzlerce yıllık bir kültürün habercisidir. Şenliğin yine vazgeçilmezi de Kakava Ateşi'nin üstünden atlamak. Edirne'de tören Sarayı'nda yapıldı. Bölge halkı, davul zurna eşliğinde renkli kıyafetleriyle dans eden Romanlara eşlik etti. Kakava - Hıdırellez Şenlikleri Edirne'de 1400 yıldır devam ediyor.

Balıkesir'de Hıdırellez heyecanının yaşandığı bir diğer şehrimiz oldu. Balıkesir'in Edremit ilçesinde, Hıdırellez dolayısıyla bölge halkı Edremit Çayı kenarına akın etti. Çay kenarında toplanan çoğunluğu kadınlardan oluşan bölge sakini, taş ve odun parçalarıyla dileklerini simgeleyen figürler yaptı. Bazıları ise kâğıt parçalarına yazdıkları dileklerini taşa sarıp Edremit Çayı'na bıraktı.

Kaynak: <https://www.trthaber.com/haber/turkiye/turkiyede-hidirellez-kutlamalari-364070.html>

Hıdırellez'i, İzmirli vatandaşlar kentin birçok yerinde ateşin üzerinden atlayarak ve dilek tutarak kutladı. Havanın güzel olmasını fırsat bilen çok sayıda vatandaş, sahil şeridi ve park alanlarında toplanarak Hıdırellez ateşi yaktı.

Kaynak: <https://www.trthaber.com/haber/turkiye/turkiyede-hidirellez-kutlamalari-364070.html>

Brezilya'da Yerliler Haklarını Sınırlayan Tasarıyı Protesto Etti

Brezilya'da yerliler, ata topraklarındaki haklarının sınırlandırılmasını öngören yasa tasarısı Kongrenin alt kanadı Temsilciler Meclisinde oylanırken gösteri düzenledi. Temsilciler Meclisinde yapılan oylamada, yerli halkların, atalarının toprakları üzerindeki haklarının kısıtlanmasını öngören yasa tasarısı 155'e karşı 283 oyla geçti. Yasa tasarısı oylanırken yerli gruplar ülkenin en büyük şehri Sao Paulo'nun çevresindeki otoyolu trafiğe kapattı. Polis, protestoculara tazyikli su ve göz yaşartıcı gazla müdahale etti.

Kaynak: <https://tr.euronews.com/2023/05/31/brezilyada-yerliler-ata-topraklarindaki>

Yasa tasarısının uygulamaya geçmesi için Senatonun ardından Devlet Başkanı Lula da Silva'nın da onayı gerekiyor. Ülkenin dört bir yanından yerli gruplar, Lula da Silva'nın Güney Amerikalı liderlerle bir araya geldiği başkent Brasilia'da da protesto düzenlemeyi planlıyor.

Kaynak: <https://tr.euronews.com/2023/05/31>

BM: Suriye Toplumunun Yüzde 70'i İnsani Yardıma Muhtaç

BM İnsani İşler Koordinasyon Ofisi, Suriye toplumunun yaklaşık yüzde 70'inin insani yardıma muhtaç olduğunu bildirdi. Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin Suriye Özel Temsilcisi Geir Pedersen, Suriye'ye sınır ötesi yardımın sürmesi için BM sınır ötesi yardım mekanizmasının süresinin uzatılmasının önemli olduğunu bildirdi. Pedersen, BM Mülteciler Yüksek Komiserliğinin (UNHCR) Ürdün, Lübnan, Irak ve Mısır'daki Suriyeli mültecilerle geçen hafta yaptığı anketin sonucuna değinerek, "Suriyeli mültecilerin çoğu bir gün ana vatanlarına dönmeyi ümit ediyor. Büyük bir kısım da önümüzdeki 5 yılda dönmek istiyor." değerlendirmesinde bulundu. Mültecilerin ülkelerine dönmelerine engel teşkil eden 2 temel hususu, geçim kaynağı eksikliği ve güvenlik sorunu olarak sıraladıklarını aktaran Pedersen, güven ortamının tekrar inşa edilmesinin önem taşıdığını vurguladı.

Suriye'nin İdlib kentinde hava bombardımanları sonucu yıkılan evlerin arasında yürüyen insanlar.

Kaynak: <https://tr.euronews.com/2023/05/31/bm-suriye-toplumunun-yuzde-70i-insani-yardima-muhtac>

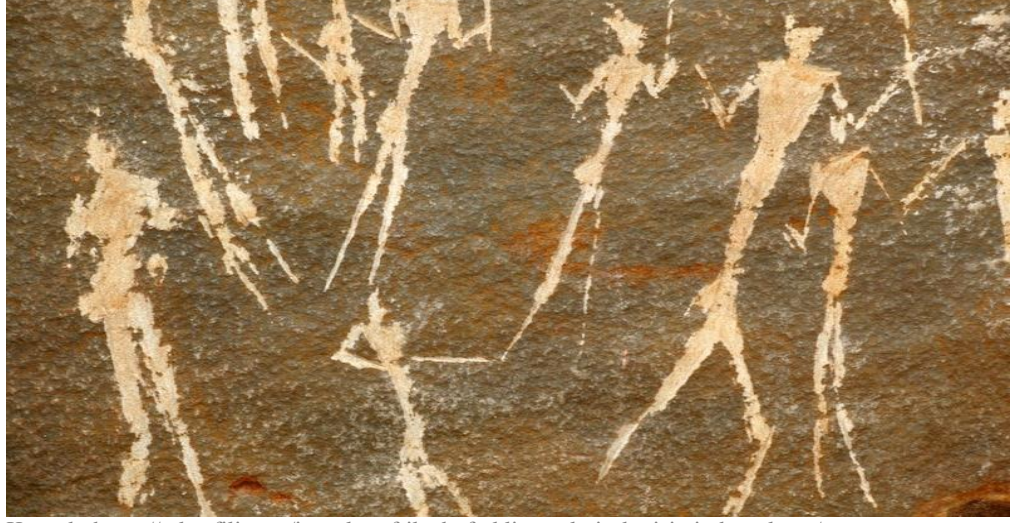
BM İnsani İşler Koordinasyon Ofisi (OCHA) Orta Doğu ve Kuzey Afrika Operasyonlar Direktörü Ghada Eltahir Mudawi, Suriye toplumunun yaklaşık yüzde 70'inin insani yardıma muhtaç olduğunu söyledi.

İnsanlar Afrika'da Farklı Grupların Karışımından Oluştur

Nature dergisinde yayımlanan bir makalede uluslararası bir araştırma ekibi, kıtanın dört bir yandan elde edilen çağdaş genomik kalınlara dayanılarak, Afrika'nın farklı bölgelerinde yaşayan, bir bölgeden diğerine göç eden ve yüz binlerce yıllık bir süre boyunca birbirleriyle karışan insanlar olduğunu öne sürüyorlar. Bu görüş, Afrika'daki insan kökenleri hakkındaki bazı baskın

teorilere ters düşüyor. DNA kanıtları, insanların Afrika kıtası boyunca yaşayan çok sayıda popülasyonun etkileşiminden ortaya çıktığını gösteriyor.

Kaynak: <https://arkeofili.com/insanlar-afrikada-farkli-gruplarin-karisimindan-olustu/>

Homo sapiens'in Afrika'da ortaya çıktığı konusunda geniş bir fikir birliği var. Fakat nerede, ne zaman ve nasıl ortaya çıktığı konusunda pek çok belirsizlik ve birbirleriyle rekabet eden teoriler bulunuyor. Bir teoriye göre, yaklaşık 150.000 yıl önce Afrika'da diğer popülasyonların ayrıldığı tek bir merkezi ata popülasyonu olduğunu ileri sürüyor. Bir diğeri ise bu merkezi atasal popülasyonun, modern insanlarla Neandertal benzeri homininlerin karışması sonucu ortaya çıktığını ve Avrasya'da gerçekleştiği öne sürüldüğü gibi insan evriminde ileriye doğru bir sıçramaya neden olduğunu öne sürüyor. rakip antropolojik modellerin genetik verilere karşı ilk sistematik testinde ekip, coğrafi ve genetik olarak farklı dört Afrika grubundan 290 bireyin çağdaş genomik materyalinden geriye doğru çalışarak son bir milyon yıl boyunca popülasyonlar arasındaki benzerlik ve farklılıkların izini sürdü ve kıtadaki genetik bağlantılar ve insan evrimi hakkında fikir edindi.

Güney Asya Araştırmaları

Güneydoğu Asya Liderleri, Myanmar'daki Şiddetin Sona Ermesini ve Kapsayıcı Görüşmelerin Yapılmasını Talep Ediyor

Kaynak: Labuan Bajo, Reuters

Endonezya'da bir araya gelen Güneydoğu Asya liderleri, askeri yönetim altındaki Myanmar'daki şiddetin derhal sona ermesini talep etti ve çatışmaların yoğunlaşmasıyla diyalog ve insani yardımın sunulması için bir pencere yaratmaya çalıştı. Güneydoğu Asya Uluslar Birliği (ASEAN) zirvesinin Myanmar'ın kanlı krizi üzerine tartışmalara sahne olması bekleniyordu. 2021'deki darbeyle iktidarı ele geçiren cunta, bölgesel blokla anlaştığı bir barış planını uygulama niyeti göstermediği için sabır tükenmeye başladı. "Liderler ortak bir açıklamada, Myanmar'daki devam eden şiddetten derin endişe duyduklarını ve tüm şiddet biçimlerinin ve güç kullanımının derhal sonlandırılmasını talep ettiklerini belirtti. Liderler, "insani yardımın güvenli ve zamanında teslimi ile kapsayıcı ulusal diyaloglar için elverişli bir ortamın sağlanmasını" istedi.

Güncel ASEAN başkanı Endonezya Devlet Başkanı Joko Widodo, önceki olarak bloğun bölgedeki karşılaştığı zorluklar konusunda bir bütün olarak konuşmasını istedi. "ASEAN sadece sessiz mi kalacak, yoksa ASEAN barışın veya büyümenin öncüsü olabilecek mi?" dedi. ASEAN, üye ülkelerin iç işlerine müdahale etmeme politikasına sahip olmasına rağmen, Myanmar cuntasıyla yaşanan sorunlar nedeniyle giderek daha fazla inisiyatif alıyor. Cunta, darbesinden birkaç ay sonra ASEAN ile anlaşmış olduğu beş noktalı bir barış "konsensüsünü" uygulamada başarısız oldu ve bu durum kaosa yol açtı.

Myanmar'ın cunta liderleri, çatışmaları sona erdirmeyi içeren barış planını uygulayana kadar yüksek düzeyli toplantılara katılmaları yasaklanmış durumda. Geçen hafta Dışişleri Bakanı Retno Marsudi, Endonezya'nın sessiz bir şekilde Myanmar'ın askeri, gölge hükümeti ve silahlı etnik gruplarla barış görüşmelerini başlatmaya çalıştığını belirtti. "ASEAN gerçekten elinden geleni yapıyor, ancak sahada olduğunuzda bu o kadar da kolay değil," diyen Filipinler Dışişleri Bakanı Enrique Manalo, açıklamada bulundu. Ancak bazıları ASEAN'ın daha sert bir tavır sergilemesini istiyor.

Hindistan'da 4 Gündür Süren Etnik Şiddet Olaylarında 54 Kişi Öldü

Kaynak: Euronews

Yasalara göre, dağlık alanlara yerleşmelerine izin verilmeyen Meiteiler, eyalette Myanmar ve Bangladeşli göçmen nüfusunun artması nedeniyle zorluklarla karşılaştıklarını iddia ediyor.

Hindistan'ın Manipur eyaletinde çarşamba günü başlayan etnik şiddet olaylarında hayatını kaybedenlerin sayısı 54'e yükseldi. Manipur nüfusunun yarısında fazlasını oluşturan Meitei topluluğunun, "Planlanmış Kabile (ST)" kategorisine dahil edilmedikleri gerekçesiyle düzenlediği gösteriler, 3 Mayıs'tan bu yana şiddetini artırdı. 3 Mayıs'ta askere "vur emrinin" verildiği Manipur'daki şiddet olaylarında 54 kişi öldü, 13 bin kişi eyaletten tahliye edilerek güvenli bölgelere götürüldü.

Olayları kontrol altına almak için yaklaşık 10 bin asker ile milis Manipur'a sevk edildi. Adalet Bakanı Kiren Rijiju, şiddet olaylarının oldukça üzücü olduğunu ve

hükümetin gerekli önlemleri aldığını söyledi. İçişleri Bakanı Amit Shah da Manipur'daki durumu yakından takip ettiğini belirtti.

Pakistan'da Son Durum: Anayasa Mahkemesi, İmran Han'ın Tahliyesine Hükmetti

Kaynak: NTV

Geçen haziranda koalisyon hükümeti, Han ve eşinin Pakistan'ın önemli emlak zenginlerinden Malik Riaz'dan bir eğitim enstitüsü inşa etmek üzere milyarlarca rupi değerinde arazi aldıklarını iddia etti. Güvenoyunu kaybettikten sonra yolsuzluk suçlamalarıyla karşılaşan eski Pakistan Başbakanı İmran Han tutuklandı.

Pakistan'da eski Başbakan İmran Han'ın Ulusal Mali Sorumluluk Bürosu (NAB) tarafından tutuklanmasının ardından başlayan protestolarda 5 kişi hayatını kaybetti. Pakistan ordusu, silahlı kuvvetlere, güvenlik güçlerine ve kamu mallarına saldırıların sürmesi halinde göstericilere şiddetli misillemeyle karşılık verileceği uyarısında bulundu. Düünden bu yana düzenlenen protestolarda toplam 5 kişi öldü, 40'ın üzerinde kişi yaralandı. Ülke genelinde 1200'den fazla gösterici gözaltına alındı.

İtirazlar sonrasında, Pakistan'da Anayasa Mahkemesi, eski Başbakan İmran Han'ın tutuklanması ile ilgili kararını açıkladı. Mahkeme, Han'ın tutukluluğunun "yasa dışı" olduğuna ve bir an önce tahliye edilmesine hükmetti.

Yayına Hazırlayan: Dilek KARADENİZ TOPAL

Bize Ulaşın

- ▶ Email: sam@ktu.edu.tr
- ▶ Twitter: [@sam_ktu](https://twitter.com/sam_ktu)
- ▶ Facebook: [@ktusam2020](https://www.facebook.com/ktusam2020)
- ▶ Instagram: [@sam_ktu](https://www.instagram.com/sam_ktu)
- ▶ Youtube: [KTÜ Stratejik Araştırma Merkezi](https://www.youtube.com/ktu_stratejik_arastrirma_merkezi)
- ▶ Website: <https://www.ktu.edu.tr/sam>

YÖNETİM KURULU

Müdür

Doç. Dr. Özgür TÜFEKÇİ

Müdür Yardımcıları

Doç. Dr. Suna ERSAVAŞ KAVANOZ

Doç. Dr. Abdullah UZUN

Üyeler

Prof. Dr. Bünyamin ER

Prof. Dr. İsmail KÖSE

Doç. Dr. Umut ÜZAR

Dr. Öğr. Ü. Cenk BEYAZ

ÇALIŞMA GRUPLARI

Ekonomik Araştırmalar Çalışma Grubu

Koordinatör: Doç. Dr. Umut ÜZAR

Arş. Gör. Tuğçe ADIMLI
Sema ŞEKER

Kent, Yönetim ve Çevre Araştırmaları Çalışma Grubu

Koordinatör: Doç. Dr. Suna ERSAVAŞ KAVANOZ

Doç. Dr. Abdullah UZUN
Arş. Gör. Dr. Nisa ERDEM
Öğr. Gör. Fatma NALBANT
Arş. Gör. Tülay DEMİR
Arş. Gör. Abdülgazi YIKICI
Kübra ÖZDEMİR
Aynur YILDIRIM

Toplumsal ve Kültürel Araştırmalar Çalışma Grubu

Koordinatör: Dr. Öğr. Ü. Hüseyin YADİGAROĞLU

Doç. Dr. Bayram SEVİNÇ
Dr. Öğr. Ü. Cenk BEYAZ
Dr. Öğr. Ü. İltan BİLİCİ

Uluslararası Araştırmalar Çalışma Grubu

Koordinatör: Doç. Dr. Vahit GÜNTAY

Prof. Dr. İsmail KÖSE
Dr. Öğr. Ü. Göktuğ KIPRIZLI
Arş. Gör. Fevzi KIRBAŞOĞLU
Ceren HAKYEMEZ
Dilek KARADENİZ
Mehmet Can ALBAYRAK
Nurfer GEZER
Aleyna TEMİZ
Münevver YAVUZ

Güney Asya Çalışma Grubu

Koordinatör: Dr. Ulaş Kutsi ÇEZİK

Dr. Elif Esra NARTOK
Dr. Yücel BULUT
Dr. Emre YÜRÜK
Professor Aparna SRIVASTAVA
Assistant Professor Sheetal SHARMA
Assistant Professor Devender KUMAR
Fatma GÜNEŞ
Cansu KOÇ